

ALBERTUS VAN BEEST DOOR DR. A. J. BARNOUW

Een jaar of vijf geleden kocht ik op de markt te 's-Gravenhage een schetsboek in perkamenten band vol studies in potlood en waterverf van schepen en zeevolk, werk van een kunstenaar die er wezen mocht. „Stuidien (sic) van A. van Beest 1843” stond met potlood geschreven op het eerste blad. Wie ik ook onder mijn kunstlievende kennissen naar dien A. van Beest vroeg, niemand bleek ooit van hem gehoord te hebben. „Dat moet Heemskerk van Beest zijn”, was het antwoord dat ik gewoonlijk kreeg. Maar Heemskerk van Beest was het zeer zeker niet. De vastheid van lijn, de bewogenheid der voorstelling, het caricaturale der figuren gaven deze schetsen iets eigens dat het werk van dien Haagschen Van Beest vreemd was. Een kort artikel in het *Allgemeine Lexicon der Bildenden Künstler* van Thieme en Becker, het eenige biographische woordenboek dat iets omtrent den teekenaar mededeelt, bracht eenig licht. Albertus van Beest, heet het daar, werd 11 Juni 1820 te Rotterdam geboren en stierf 8 Augustus 1860 in St. Luke's Hospital te New York. Zijn vader was een Oostenrijker. Prins Hendrik nam hem op een driejarige reis naar het Oosten mee. In Amerika hield hij zich meestal op in Boston en New York. De Amerikaansche zeeschilder William Bradford en de landschapschilder R. Swain Gifford waren zijn leerlingen. Het eenige werk, dat de schrijver van dit artikel in Thieme-Becker weet te noemen, zijn twee riviergezichten in sepia in het Museum Fodor, en twee schetsen op het Prenten-Kabinet te Amsterdam.

Veel is dit niet. Maar, hoe weinig ook blijkbaar in tel bij de beheerders onzer openbare verzamelingen, de kunstenaar had, kort na zijn dood, zijn geschiedschrijver en lofredenaar gevonden: In 1863, las ik in Thieme-Becker, was er een studie over Van Beest verschenen onder den titel „*Le Peintre de Marine Réaliste Albertus van Beest, Notice biographique*” par Auguste Demmin (Paris, Librairie Veuve Jules Renard.). En uit dit opstel — het is een boekje van niet meer dan vijftien bladzijden — bleek mij dat, ten tijde van zijn verschijning, al het werk door den schilder vóór zijn vertrek naar Amerika gemaakt nog in Hollandsch bezit was: „Son oeuvre est presque entièrement restée à Rotterdam, entre les mains d'amateurs peu lettrés et peu communicatifs.” Hoe dit

A. VAN BEEST 1820—1860

CAT. 101

te rijmen met wat de schrijver vijf bladzijden verder getuigt: „La réputation de l'enfant prodige s'était à peine répandue, que les amateurs s'arrachaient déjà ses moindres dessins aux prix de vingt à trente florins?” De teekeningen van dit wonderkind, waarom de kunstkenners vochten, zouden haar weg niet hebben gevonden naar Den Haag en Rotterdam? Daar komt bij dat Van Beest niet uitsluitend in Rotterdam gewerkt heeft. Ook in de hoofdstad heeft hij een tijd gewoond, en het was daar dat Demmin hem gekend heeft. Maar hoe dan te verklaren dat de naam en het werk van den eens gevierden kunstenaar zoo volkomen vergeten zijn, dat wie den eersten hoort noemen aan Heemskerk van Beest denkt, en over het laatste de Directeur van Boymans mij schrijven moest: „Ons museum bezit niets van hem, noch ken ik werk in Rotterdamsch bezit?”

Ik vermoed, dat de gelijknamigheid met den Haagschen zeeschilder schuld heeft aan die vergetelheid. Albertus was vijfentwintig, toen hij spoorloos verdween, in zijn vaderland, waar dichtende dominees en preekende politici de lakens uitdeelden, de herinnering achterlatend aan een losbandig bentgenoot dien een fatsoenlijk en godvruchtig burger goed deed te vergeten. „Sa vie dérèglée et vagabonde, qui choquait par trop l'esprit d'ordre des Hollandais, a même été la cause que personne ne s'est encore occupé en Hollande d'écrire sa biographie; de telle sorte que tous les documents sur sa vie et sur son oeuvre ont dû être recherchés sur les lieux mêmes par l'auteur de cette notice.” Aldus schreef Demmin drie jaar na Van Beests dood, zeventien jaar na zijn vertrek naar Amerika. Wat wonder dan, zoo zijn werk door een volgend geslacht werd gehouden voor dat van zijn bekender maar minder talentvollen naamgenoot? En toen de roem van Heemskerk ging tanen, deelden de teekeningen van Albertus in de veronachtzaming die het lot werd van den ander zijn werk.

Dat dit de loop van zaken is geweest, kan ik door twee voorbeelden van verwarring der beide Van Beesten waarschijnlijk maken. Op het Koninklijk Huisarchief hoopte ik gegevens te vinden over den schilder, die immers drie zomers, volgens Demmin, of, volgens Thieme-Becker, drie jaren met Prins Hendrik op zee had gezworven. Professor Krämer, wiens voorkomendheid ik dankbaar gedenk, had niets van hem onder zijne berusting. Wel waren er twee schetsboeken met teekeningen van Heemskerk

van Beest. Hij liet ze me brengen. Op het eene, het grootste, gaf een bruinleeren etiket met ingeperste letters te lezen:

Schets-teekeningen
van
Zeereizen
van Prins Hendrik
door
Heemkerk van Beest
1845

Maar zoodra ik het opensloeg, herkende ik de forsche, zwierige lijn, de bewogenheid der voorstelling, het caricaturale der figuren, die Albertus' werk iets zeer bijzonders geven. En sommige dier schetsen droegen duidelijk de handteekening van A. van Beest. Kort daarna bezocht ik het Gemeente-Archief te Rotterdam. Daar werd mij een portret in olieverf van den schilder Heemskerk van Beest getoond, geteekend J. H. van de Laar en ontvangen, naar het heette, van Jhr. Van Heemskerk van Beest te 's Gravenhage. Mijn ervaring op het Koninklijk Huisarchief had mij achterdochtig gemaakt. Waarom zou Jhr. Van Heemskerk van Beest de Gemeente Rotterdam dit portret hebben toegedacht? Daar kwam bij, dat Demmin vertelt ten huize van Van Beests vader een portret van den kunstenaar op achttienjarigen leeftijd te hebben gezien, geschilderd door een Van der Laan (sic). Bij navraag bleek den archivaris dan ook, dat het stuk niet afkomstig was uit de familie van den Haagschen schilder, maar een geschenk was van den heer A. G. van Beest aan den Haringvliet te Rotterdam, een achterneef van Albertus ¹⁾.

Deze beide gevallen maken aannemelijk, dat de roemloosheid van den Rotterdamschen Van Beest haar grond niet heeft in de minderwaardigheid van zijn werk en wettigen mijn poging nieuwe belangstelling voor den vergetene te wekken. Hier volge dan, voor den eersten keer in zijn moedertaal, het kort verhaal van dit avontuurlijk schildersleven.

1) Zie het „Verslag van de Commissie voor het Archief der Gemeente Rotterdam over het jaar 1914”. Demmin vermeldt nog een ander portret van Van Beest „dû au crayon de Duvaille, [J. A. Daiwaille?] fort beau d'après ce que l'on dit, et qui représente le grand peintre avant son départ pour l'Amérique”.

Albertus van Beest was de zoon van een Rotterdamschen huis-schilder, Albert geheeten als hijzelf en, toen de schilder geboren werd, woonachtig in de Molensteeg. Ik heb niet kunnen nagaan, vanwaar de schrijver van het artikel in Thieme-Becker de bewering heeft, dat de vader een Oostenrijker was. De grootouders van den teekenaar, Albert van Beest uit Ophemert en Angenita Hartman uit de Meyerij van 's Hertogenbosch, woonden reeds te Rotterdam, waar zij 8 Mei 1787 trouwden en 1 April 1788 hun eerste kind, den vader van den schilder, lieten doopen ¹⁾. 13 Juni 1820 kwam deze de geboorte aangeven van een zoon en dochter, Albertus en Anna. Een jaar later teekende de vader in zijn huis-bijbel aan, dat het meiske gestorven was. De jongen, die het leven hield, heeft waarschijnlijk zijn ouders meer verdriet bezorgd dan het zusje hun aandeel door haar sterven. Want hij groeide op in het wild, zwervend langs de kaden en werven, de lieveling van het ruwe varensvolk, maar zelden te vinden onder het ouderlijk dak. Zonder meester zou hij zijn opgegroeid, zich zelf onderwijzend in de kunst door de gestadige aanschouwing van dat leven op het water waarmee hij van kindsbeen was vertrouwd. Het komt mij voor, dat het werk zelf dat hij naliet een weerlegging is van deze voorstelling zijner ontwikkeling. Het boekje van zijn Franschen bewonderaar is doorlopend ietwat te hoog gestemd in zijn lof. Demmin, die in het *genie* Van Beest het hoogtepunt ziet van een kunst door *talenten* als Willem van de Velde en Ludolf Bakhuyzen verdienstelijk vóór hem beoefend, had zijn vreugde in die legende van den zelf-gevormden kunstenaar, die een romantische bekoring gaf aan het verhaal van zijn leven. „Il raison naitadmirablement sur l'esthétique de son art", verzekert ons Demmin, maar is het aan te nemen dat de jongen die onder ruige zeebonken en havenwerkers was opgegroeid ooit over het wezen van zijn kunst had leeren denken? Bovendien vertoont zijn werk een streng geschoolde zekerheid in opzet en uitvoering, een liefde voor de aangeleerde techniek, die het wildopgegroeid genie versmaden zou. Misschien dat die Jan Hendrik van de Laar, de historieschilder die hem op achttienjarigen leeftijd contereitte, tot de vorming van den dertien jaar jongeren bentgenoot heeft bijgedragen. In dat portret zou men niet den vuilen, verwaar-

1) Mededeeling van Dr. E. Wiersum, Archivaris van Rotterdam.

loosden zwerver herkennen, dien Demmin ons geteekend heeft. Hemzelf is de tegenstelling van die beeltenis met het door hem geschilderd type opgevallen: „Là, du moins, on lui trouve une tête assez distinguée, un beau front et un extérieur convenable”. En is het waarschijnlijk, dat de vader van Alexander Ver Huell zich moeite zou hebben gegeven om den schilder een introductie te bezorgen bij Prins Hendrik, indien hij op dien leeftijd reeds beantwoord had aan de voorstelling die Demmin van hem geeft? De oude heer Ver Huell ontving van den Minister van Marine Const. Rijk, tot wien hij zich gewend had, het volgende schrijven: „Ik heb de teekening van uwen protégé aan Prins Hendrik ter bezichtiging gezonden, en zal zien of Z. K. H. lust heeft den veelbelovenden jongeling aan boord te nemen. Anders zal ik wel een plaatsje voor hem vinden op een ander schip. Gisteren was Gudin bij mij, dien ik ze heb laten zien en die er grooten lof aan gaf. C'est un juge compétent.

t.a.v.

's Hage, 26 Junij 1843.

Rijk” ¹⁾.

Alexander, de zoon, heeft van dit briefje een afschrift ons nagelaten op den rand eener teekening in kleuren, den schilder Albertus van Beest voorstellend voor den ezel staand in zijn atelier²⁾. En hij schreef er den uitslag van 's Ministers voorspraak onder:

„De Prins gaf Van Beest den rang van adelborst 1ste klasse”.

In Juli was hij reeds aan boord. In zijn leven van „Willem Frederik Hendrik Prins der Nederlanden” beschrijft Hofdijk den vlootdag, dien de jonge adelborst in het gevolg van zijn prinselijken beschermer heeft meegemaakt:

„Juli 1843 vereenigde zich ter reede van Vlissingen een eskader van negen schepen; de fregatten De Rijn, De Sambre, en Jason; de korvetten Castor en Boreas; de brikken De Haai, De Lynx en De Pijl, benevens het stoomschip Bromo. Prins Hendrik was de opperbevelhebber, en smaakte als zoodanig het genoegen om zijn koninklijken vader, zijn beide broeders den Prins van Oranje en Prins Alexander, benevens zijn schoonbroeder den Erfgroothertog van Saksen-Weimar-Eisenach op den 13den Juli aan boord

1) Mejuffrouw A. Kikkert Schotborgh te 's Gravenhage, een kleindochter van Admiraal Rijk, bezit nog een prachtige sepia-teekening, een gezicht op Dordrecht, door Van Beest uit dankbaarheid voor den Minister van Marine gemaakt.

2) In de verzameling van het Maritiem Museum te Rotterdam.

van De Rijn te ontvangen. Onder het gevolg bevond zich ook de Fransche zeeschilder Gudin, die voor Z. M. een schilderij moest maken van het prachtig gezigt dat de reede van Vlissingen dien dag opleverde. Twee Nederlandsche zeeschilders P. J. Schotel en Van Beest waren mede aan boord om op de reis studiën te maken."

Het klinkt als een sprookje uit de Duizend en Een Nacht, dit verhaal van den armen schooier, die door een wonder zich op eens verplaatst vindt onder vorstelijk gezelschap. Het kleinste van de twee schetsboeken op het Koninklijk Huisarchief bewaart de indrukken door de twee Nederlandsche schilders aan boord van De Rijn opgedaan. Gudin heeft zich bepaald tot een enkele teekening, de eerste in het album, een romantisch tafreel van twee sloepen vol zeevolk elkander bevechtend, een „hommage au Prince Henry à bord du Rhin, 15 Juillet 1843". Daarop volgt een minutieuse aquarel van Schotel, gezicht op het dek van het fregat, met het onderschrift; „Aan Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden aan boord van Zr. Majesteit Fregat De Rijn ter reede van Vlissingen 2 Augustus 1843". Dan komt Van Beest aan de beurt met luchtig gedane schetsen in waterverf van rotskusten en havensteden in Spanje, zonder opdracht aan Zijn Koninklijke Hoogheid, en ongeteekend. Maar zijn bijdragen in het boek zijn zonder moeite van Schotels werk te onderkennen. Ook deze heeft op de reis aquarellen gemaakt, het eskader voor Almeria, in de haven van Mahon, voor Gibraltar, in stormweer bij Beachy Head, maar het is angstvallig werk, waarbij de forsche zwier van den jongere kranig afsteekt. Ook is hij veelzijdiger dan Schotel: een straattooneel in een Moorsche stad, in oostindische-inkt met potlood bijgewerkt, en een rookende Turk op zijn divan, in gekleurd krijt, toonen zijn talent van een anderen kant. De laatste is de eenige bijdrage in dit boek die zijn handteekening draagt, misschien omdat hij deze alleen als „af" beschouwde. Maar zij haalt niet bij het straattooneel, het meesterwerk in dit schetsboek van het driemanschap. Een groot colorist toch was hij blijkbaar niet en dat verklaart wellicht zijn geringe neiging tot de schilderkunst. Er hangt op het Maritiem Museum een groot stuk in olieverf van zijn hand, dat geen denkbeeld geeft van wat hij als teekenaar kon ¹⁾. Verdienstelijker is een schilde-

1) Ook hier weer de verwarring van Albertus met Heemskerk van Beest: Het

rijtje in het bezit van den heer J. W. van Nouhuys, den Directeur dier verzameling, maar het mist dat meesterschap over de stof, waardoor zijn aquarellen en teekeningen uitmunten.

Drie achtereenvolgende zomers heeft, volgens Demmin, de schilder Prins Hendrik op zijn zeereizen begeleid, „particulièrement sur toute la Méditerranée”. Maar hij moet op een dier tochten ook naar het hooge noorden zijn geweest. De auctie-catalogus van de verzameling G. H. Moll (20 April 1891) vermeldt onder veel ander werk van den kunstenaar zes schetsen van gezichten in Noorwegen en een schilderij op doek (h. 44, b. 59 cM.) voorstellend een gezicht op de IJslandsche kust¹⁾. Als wij Demmin gelooven mogen, had hij aan boord vlagen van waanzinnige drift, die het vaak noodig maakten hem op te sluiten in het ruim, daar hij voor zich zelf en de bemanning gevaar opleverde. Drankzucht zal daaraan niet vreemd zijn geweest. Zijn biograaf vertelt van een weddenschap tusschen Van Beest en een Belgisch schilder, die niet gelooven wou dat hij in tien minuten een uitvoerige teekening kon maken. Van Beest nam aan het in zeven klaar te spelen, „en uw pons zal morgen avond heelemaal uitgesoopen worden”²⁾. Zijn uiterlijk droeg de kenmerken van een ongeregeld leven, toen Demmin hem in Amsterdam ontmoette. „Men zou in hem geen kunstenaar, laat staan den man van genie vermoed hebben. Zijn rossige haar en baard waren onverzorgd, zijn opgezet drankgezicht was bedekt met puisten en niet minder vuil dan zijn handen en verwaarloosde nagels; een groote zinnelijke mond, een forsche nek, een wulpsche oogopslag en zware hangwangen gaven hem een gemeen uiterlijk”. „Beest” noemden hem dan ook zijn tijdgenooten. Tallooze verhalen van zijn buitensporigheden gingen onder hen rond. Hij zag er geen been in hetzelfde schilderij driemaal aan verschillende liefhebbers te verkoopen, en zou het in een edelmoedige bevestiging aan een vierden ten geschenke geven. Een paar vrienden te gast hebbend

doek is duidelijk geteekend A. van Beest, maar op de lijst staat H van Beest te lezen! (Mededeeling van den heer J. W. van Nouhuys).

1) Mededeeling van den heer H. M. Montauban van Swijndregt door bemiddeling van Dr. E. Wiersum. Volgens den heer Mar. Heyl, kunstschilder te Amsterdam, die Van Beest persoonlijk gekend heeft, is hij ook in Oost-Indië geweest, maar daar gemaakte teekeningen heb ik nergens vermeld gevonden.

2) Aldus door Demmin in het Nederlandsch aangehaald.

op een vischmaal, door hemzelf op zijn potkachel gekookt, wierp hij, ongeduldig dat het hout niet wou opvlammen, de losgescheurde bladen uit een groot schetsboek een voor een op het vuur. „Da's een kokerij die me achthonderd pop kost, maar nou is de visch dan ook lekker gaar”. De eigenaar van een landgoed in de omstreken van Arnhem, een heer Van H , ontbood hem eens daarheen om er een paar paneelen te beschilderen. Hij werd er geïnstalleerd in een mooi vertrek en kreeg er de vrije beschikking over den paardenstal. Maar na acht dagen schilderen had „Beest” er genoeg van. Hij verveelde zich, buiten het bereik van kroegen en verdachte huizen. Op het beste paard uit den stal reed hij naar Arnhem, liet het dier daar als onderpand achter voor een som gelds, van een hotelhouder geleend, en schreef, in Amsterdam teruggekeerd, aan zijn Arnhemschen Maecenas, dat hij aan het bewuste logement zijn paard kon terugkrijgen tegen betaling der geleende som, waarmee de schilder zich betaald rekende voor zijn acht dagen arbeid.

Dat was waarschijnlijk kort voor zijn vertrek naar Amerika. Lang kan hij niet in Amsterdam gewoond hebben. In 1843, toen de Heer Ver Huell hem bij Minister Rijk aanbeval, woonde hij nog te Rotterdam, en zijn laatste verblijf in het vaderland was het huis van zijn ouders. Daar kwam hij op een avond van het jaar 1845 binnenloopen. Zijn moeder alleen was thuis. „Ik ga er straks op uit voor een dag of wat; ik blijf niet lang weg. Goede nacht, moeder”. Daar ging hij heen, zonder geld, zonder bagage dan zijn teekengerei, en liet zijn ouders nooit meer iets van zich hooren. Van den Nederlandschen consul te Boston ontvingen zij vijftien jaar later het bericht van zijn dood.

Of Demmin goed was ingelicht ontrent het jaar van zijn verdwijning is twijfelachtig. Het is moeilijk te rijmen met wat hij op dezelfde bladzijde vertelt van een schilderij in het bezit van Prins Hendrik, het mooiste dat hij van den kunstenaar kende, en dat deze in 1846 zou hebben geschilderd. Indien beide jaartallen juist zijn, moet Van Beest dit stuk uit Amerika aan Prins Hendrik hebben toegezonden, maar dan is zijn verdwijning ook minder mysterieus en volkomen geweest dan Demmin ons wil doen gelooven ¹⁾.

1) De heer J. W. van Nouhuys schrijft me, dat volgens den kunstschilder Heyl

Volgens Thieme-Becker heeft Van Beest in New York en in Boston gewoond. Van zijn leven daar ben ik niets te weten gekomen. Maar drie van zijn Amerikaansche jaren heeft hij met tusschenpoozen doorgebracht in Fairhaven en New Bedford, in den staat Massachusetts, en een die hem daar heeft gekend bewaart nog de herinnering aan den Hollandschen schilder. Hij woonde tijdens zijn eerste verblijf te Fairhaven in huis bij zijn leerling William Bradford, die drie jaren jonger was dan hij. Bradford was bediende geweest in een manufacturenwinkel, en had later als „merchant tailor” een eigen zaak gedreven, waarvoor hij herhaaldelijk Boston en New York bezocht. Daar moet hij Van Beest hebben leeren kennen, want Bradford, die den schilder in zich voelde, zocht bij voorkeur den omgang met kunstenaars. Zijn zaak verliep, de schilderlust in hem groeide, en tenslotte verruilde Bradford de ellemaat voor het penseel. Hij noodigde Van Beest uit bij hem in Fairhaven te komen wonen als zijn gast en zijn meester. Bradford liet zich een hoog atelier bouwen boven het water, stevig gevest op in den grond geheide palen. Het stond op twee mijlen afstands van zijn woning, den kant van New Bedford op, dat aan de overzij ligt van de rivier. Daar zaten de twee voor den ezel. Door een groot raam aan den noordkant viel het licht binnen waarbij zij zaten te werken, een kleiner raam daartegenover gaf hun een vergezicht, over werven en dokken, op den ingang der haven: Fort Phoenix aan de eene zijde, Palmers Island met zijn vuurtoren aan den anderen kant, en daartusschen door zagen zij de walvischvaarders uit- en binnenloopen. En tegen den horizon daarachter teekende zich het silhouet af van New Bedford.

Bradford was een kwaker, en het doet vreemd aan den bandeloozen drinkebroer dien Demmin ons geteekend heeft in Amerika terug te vinden onder het dak van een lidmaat dier vrome, ingetogen gemeente. Zou de Droogstoppelbraafheid dier dagen de legende van den verdierlijkten „Beest” niet wat hebben aangedikt, en zou die naam, dien hij toch bij zijn geboorte had meegekregen, tot den groei dier legende niet hebben bijgedragen? Men zou het te eer vermoeden als men ziet hoe mijn

Van Beest nog een paar keer in Holland is teruggeweest. Dat zou de schijnbare tegenspraak tusschen de door Demmin gegeven jaartallen oplossen.

zagsman, de beeldhouwer Walton Ricketson, zich den Hollander herinnert uit den tijd toen Van Beest een eigen atelier bezat in New Bedford, in 1856 of '57: „I was a frequent visitor to Van Beest's studio, watching him paint, becoming familiar with his many idiosyncrasies of manner and habit, and among other traits, above all, can recall his fastidiousness of attire, even to his studio accoutrements, including the loose, artistic cap with a tassel hanging at the back, which he was very fond of.” Die „fastidiousness of attire” is wel in sterk contrast met de voorstelling, die wij op grond van Demmins gegevens van hem maken. De kwakersleerling moet hem in ruil voor zijn lessen netheid en zindelijkheid hebben bijgebracht. Het grillige, onberekenbare van zijn natuur was hem in Amerika bijgebleven; „Erratic, with a high-strung temperament, strikingly individual, naturally he did things in his own way independent of others' likes and dislikes.” De kennismaking met zijn anderen grooten leerling dankte hij aan een impuls van zijn „high-strung temperament.” Eens, toen hij zat te werken in Bradfords atelier, werd zijn aandacht getrokken door een jongen die zat te teekenen aan den waterkant. Van Beest stond op om naar zijn werk te gaan kijken, gaf hem wenken, en nam hem tenslotte mee naar zijn werkplaats om hem verf en penseelen te geven, waarvan de jongen slecht was voorzien. Dit was Robert Swain Gifford, een arme zeemanszoon van het eiland Naushon. Bradford en Van Beest hielpen hem verder, en het was vooral de Hollander die leiding gaf aan de ontplooiing van zijn talent. Na Van Beests terugkeer naar New York ontwikkelde Gifford zich zelfstandig. Zee en schepen verloren hun aantrekkingskracht en het landschap werd zijn liefste studie. Bradford daarentegen bleef voortwerken in de richting hem door zijn Hollandschen meester gewezen. Aan de kusten van Labrador en Groenland vond hij de natuur waarin hij zijn schepen bij voorkeur schilderde, besneeuwde fjorden onder een dreigenden hemel. Ook van Beests werk uit die dagen vertoont een voorliefde voor de zee in haar somberste momenten: een machtige albatros zwevend boven het lijk van een schipbreukeling, dat, vastgebonden aan een stuk mast, ronddrijft op een bewogen zee; of een zinkend wrak waaraan de uitgeputte bemanning zich vastklampt, en een hunner met een wild gebaar heenwijzend naar een stip van hoop in de donkere verte. Mr. Walton Ricketson, die een schilderij

als het laatstbeschrevene bezit, herinnert zich hoe Van Beest, toen hij de laatste toets er op aanbracht, zelfvoldaan uitriep: „By hell! I bet that water is wet!”

Zijn tweede vaderland is den schilder trouwer gebleven dan het land waar hij geboren werd. In New Bedford zijn nog veel werken van den meester in particulier bezit. Miss Mary Bradford te Fairhaven, de dochter van den schilder, bewaart als een kostbaren schat een album met teekeningen en aquarellen door Van Beest aan haar moeder geschonken. Het meesterstuk uit zijn New Bedfordschen tijd is, volgens Mr. Walton Ricketson, een zeegevecht tusschen de *Guerrière* en de *Constitution*, nu in het bezit van Mr. H. G. S. Noble te New York. Een ander verdienstelijk schilderij, een gezicht op het Fort Rouge te Calais, hangt in The George Walter Vincent Smith Collection, Art Museum Springfield, Mass, waar ook nog een teekening in sepia en oost-indische-inkt van hem te zien is. „Both of these”, schrijft mij de eigenaar dier verzameling, „are strong and vigorous and I would not part with them for money, which fact shows the light in which I hold his artistic ability”.

En waar is het werk dat in ons land het talent van dezen vergeten kunstenaar zou kunnen staven? De collectie van den heer G. H. Moll, die in 1891 te Rotterdam in veiling kwam, bevatte vijf schilderijen, waarvan twee op paneel, en niet minder dan vijftientachtig teekeningen van den schilder. En uit de verzameling van den heer C. E. Moll werd 4 Februari 1902 bij Oldenzeel geveild een schetsboek van 1843, een schetsboek met teekeningen van IJsland, twee albums met schetsen uit Algiers, Tunis, Napels, twee met studies van schepen en onderdeelen, en vier met figuurstudies en schetsen van schepen. De catalogus dier verkooping vermeldt verder nog acht teekeningen van Van Beest en een schilderij op paneel „Bij Napels”. Waar zijn al die schatten gebleven ¹⁾? Het is te betreuren dat destijds geen Museumdirecteur de gelegenheid heeft aangegrepen om de verzameling onder zijn beheer te verrijken met werk van den schilder, die in geen enkele openbare collectie hier te lande behoorlijk vertegenwoordigd is. Dat hij het verdient te zijn is gebleken op de tentoonstelling van de verzameling Lannoy in October 1918. Friso schreef daarover

1) No. 32 uit den catalogus van 1891, een teekening van de Oude Hoofdpoot te Rotterdam, is in de verzameling van het Rotterdamsche Archief terecht gekomen.

in „De Amsterdammer”: „De clou van de tentoonstelling was een zesentwintigtal teekeningen van Van Beest, waaraan terecht een eereplaats was ingeruimd. In de meesten als Van de Velde en Neerstraten kunnen wij zeker de nauwgezetheid bewonderen, maar het is alles in ruste. Zelfs de ietwat impressionistische zeeslag van den laatste vertolkt niet het onstuimige, onrustbarende van een treffen van schepen op den oceaan. Anders bij Van Beest. Hij is veel meer de geïnspireerde, emotioneele, zijn schepen leven, de forsche lijnen maken dat wij den wind als het ware door de zeilen voelen spelen. Het is jammer dat deze kunstenaar zoo jong is gestorven, want zijn werk draagt het stempel van het geniale.”

Een genie had ook Demmin hem reeds genoemd. Zijn teekeningen missen historische waarde, verzekeren mij de heeren J. W. van Nouhuys en C. G. 't Hooft, beiden kenners die het weten kunnen. Maar kunstwaarde hebben zij zeker. De hartstocht, die den ongebonden Rotterdamschen jongen als een stuurloos schip door het leven dreef, blaast ook over de zeeën die zijn meesterhand schiep op het papier. Niet in de rust is zijn kracht. Den storm, de onstuimige zee, de schipbreuk, het menschewerk de speelbal der natuurkracht, die heeft hij gezien en geschilderd als geen ander vóór hem. Hij heeft ze doorvoeld, alsof hijzelf, ten spel aan zijn driften, zich één wist met het schip in nood.